

Milan H a r v a l í k (Praha)

IVANU LUTTEREROVI K OSMDESÁTÝM PÁTÝM NAROZENINÁM (18. 9. 2014)

(Předneseno na semináři v oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR v Praze dne 8. 10. 2014)

Milý Ivane,

přemýšlel jsem, jak za sebe i za ostatní přítomné vyslovit to, co cítíme, ale pomohl jsi mi Ty sám: V Tvých člancích o profesoru Šmilauerovi je v nejvytříbenější a nejryzejší formě vyjádřeno přesně to, co bych chtěl říct o Tobě. S profesorem Šmilauerem jsem se nikdy nesetkal, ale přesto se mi zdá, jako bych ho znal – stačí znát Tebe. Není divu – v učení u profesora Šmilauera jsi prožil léta a blízkost tak výjimečného člověka jistě musela jeho žáky pozitivně ovlivnit. Vidím dokonce paralely ve Vašich životních osudech. Stejně jako se profesor Šmilauer naučil maďarsky, aby mohl napsat práci o hydronymii starého Slovenska, Ty ses kvůli svým studentům naučil čínsky. Stejně jako pan profesor, i Ty ses ocitl v protivenstvích času a stejně jako jeho, ani Tebe

nepřízeň někdejších „mocných“ nezlomila, ale naopak dala vyžrát moudrosti a životním zkušenostem a posílila charakter.

Ve svém úvodním článku k šmilauerovskému číslu Zpravodaje (1975) přirovnáváš učitele – V. Šmilauera – k pravému Mistru, kolem něhož se musí v pravý čas soustředit družina jeho věrných. Takovým Mistrem jsi pro nás teď Ty. Je to tak, to, co znamenal pro Tebe a Tvou generaci V. Šmilauer, jsi pro nás Ty, a právě v tom, jak cítím, ses stal Šmilauerovým rovnocenným nástupcem a pokračovatelem.

Na fakultě mi bohužel nebylo dáno navštěvovat víc Tvých seminářů a přednášek, ale jsem vděčný za to, že jsem se dostal na Tvůj výběrový seminář, který naprosto změnil můj život. Nebýt Tebe, nebyl bych dnes tady a onomastikou bych se nezabýval. Když jsem skončil studia a nastoupil do Ústavu pro jazyk český, těšil jsem se, kolik dobrého a moudrého se od Tebe ještě naučím a měl jsem to štěstí učit se z Tvých prací. Vážím si toho, že jsem s Tebou takřka v neustálém kontaktu. Když jsi přestal jezdit na konference a své působení v oboru jsi omezil, bylo mi to líto, ale – snad to nebude znít špatně – řekl jsem si, že tím spíš se musím snažit pokračovat v Tvé práci a dělat to co nejlépe. Všechno se dá dělat různými způsoby a více z nich může být dobrých. Jen jeden ale je ten nejlepší – a to je pro mě ten Tvůj.

Dokážu si představit, čím byly pro studenty Tvé semináře v morální vyprahlosti ne tak dávno uplynulého bezčasní. Chtělo by se věřit, že léta marasmu ducha už jsou za námi, lidé jako Ty jsou však potřeba vždy, bez ohledu na poměry právě panující. Nemusíš dělat vůbec nic – svými postoji a celým životem nám dáváš neocenitelný a trvalý příklad a stačí jenom to, že prostě jsi. Tvé stručné hodnocení se vejde do krátké věty – jsi hodný a dobrý člověk. Ale to přece víš, stejně jako ti, kdo Tě znají. A znát Tě znamená mít Tě rád a vážit si Tě.

Těžko by se dalo vyjádřit, nakolik si všichni vážíme Tvého altruismu a jak jsme rádi, že v Tobě máme laskavého, moudrého a zkušeného rádce. Každý člověk na světě má (nebo by aspoň měl mít) svého „pana profesora“ – člověka, o jehož autoritu se opírá, s nímž se radí, k němuž zalétá duchem, když je sám. Pro nás jsi to Ty. I sebekratší setkání a rozhovor s Tebou je velikou radostí, přínosem a podnětem k hlubšímu uvažování. Kolikrát v životě potkáme takové lidi, kteří jsou každým svým slovem i skutkem dokladem toho, že Bůh stvořil člověka k obrazu svému? Jsi laskavý, vlídný, moudrý, skromný a starostlivý člověk, který vždycky myslel víc na druhé než na sebe a který tolik dobrého udělal. My všichni můžeme být jedině šťastní, že se nám to v Tvé osobě dostalo takového daru. Nikdy Ti nemůžeme být dost vděční za všechno, co jsi pro nás udělal, za to, že jsi, a nikdy Ti Tvé dobro nemůžeme splatit v takové míře, v jaké by sis to zasloužil. V našich srdcích Ti za to patří to nejčestnější místo.

Je nám líto všech strážní, bolestí a ústrků, které jsi v životě zakusil, ale i ony měly svůj smysl.

Proměnily Tvůj charakter v diamant a nám ostatním ukazují cestu dál. Tvůj tichý a neokázalý příklad nás posiluje ve víře v dobro. Může někdo pro nás udělat víc?

Zmínil jsem se, že bez Tebe bych onomastiku nedělal a že jsem se vždycky snažil pokračovat v Tvé práci. Mé působení v oboru mi toho přineslo mnoho, a většinou dobrého. Ale pár milých slov od Tebe má pro mě větší hodnotu než vše ostatní. Toho největšího vyznamenání a ocenění se mi totiž dostalo hned při mém vstupu do onomastiky – když jsi vůči mně projevil takovou důvěru, že jsi mě požádal, abych po Tobě převzal Tvé semináře na fakultě, a když jsi mě označil za svého nástupce a pokračovatele. Tomu se nemůže nic vyrovnat. Všechno, čeho jsem dosáhl, je především Tvá zásluha a patří to Tobě.